

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 1/07-101

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2008 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti Ing. P. Dž., S., zastúpeného advokátom Mgr. S. T., B., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta S. konaných 2. decembra 2006, za účasti Ing. Š. S., S., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., takto

r o z h o d o l :

Volby primátora mesta S. konané 2. decembra 2006 vyhlasuje za **n e p l a t n é**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2006 doručená faxom a 6. decembra 2006 poštou sťažnosť Ing. P. Dž., S. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. S. T., B., pre namietanú neústavnosť

a nezákonnosť volieb primátora mesta S. konaných 2. decembra 2006 (ďalej aj „voľby primátora“), za účasti Ing. Š. S., S. (ďalej aj „zvolený primátor“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K.

Sťažnosť bola uznesením ústavného súdu č. k. PL. ÚS 1/07-26 z 28. marca 2007 prijatá na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že:

«K porušeniu ústavnosti a zákonnosti volieb primátora mesta S. došlo konaním členov Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 po uzavretí volebnej miestnosti a po prepočítaní odovzdaných platných hlasovacích lístkov. Po prepočítaní odovzdaných platných hlasovacích lístkov v súlade s ustanoveniami § 37 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v platnom znení (v texte ďalej len „Zákon o voľbách“) a po telefonických rozhovoroch o priebehu volieb v ostatných volebných okrskoch mesta S. sa členovia Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 rozhodli nepostupovať v zmysle ustanovení § 37 a 38 Zákona o voľbách. Členovia Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 sa rozhodli opätovne prepočítať hlasovacie lístky, ale k pôvodne platným hlasovacím lístkom priradili aj také, ktoré boli pôvodne označené ako neplatné, lebo nespĺňali náležitosti podľa § 38 Zákona o voľbách. Na túto skutočnosť a nezákonnosť postupu členov Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 upozornila samotných členov Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 jedna z členov Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 pani G. H., ktorá po odignorovaní jej námietok zo strany ostatných členov, odmietla podpísať zápisnicu o hlasovaní a zároveň uviedla aj dôvody, pre ktoré tak konala. Rovnakým spôsobom postupoval aj ďalší člen Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 pán Š. D.

Po odoslaní zápisnice o hlasovaní miestnej volebnej komisii v S., nepostupovali členovia Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 v súlade s ustanovením § 40 ods. 2 Zákona o voľbách a pri odovzdaní hlasovacích lístkov, obálok a zoznamu voličov na prepravu do úschovy obce tieto doklady a písomnosti nezapečatila relevantným spôsobom a iba lepiacou páskou prelepila krabice, do ktorých boli tieto písomnosti vložené, čím nebolo zabránené možnosti ďalšieho prípadného manipulovania s týmito dokladmi.

Po doručení zápisnice ohlasovaní Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 Miestnej volebnej komisii mesta S. sa predseda Miestnej volebnej komisii mesta S. pán Ing. J. O. informoval o priebehu hlasovania a dôvodoch nepodpísania zápisnice o hlasovaní všetkými členmi Miestnej volebnej komisii mesta S. Na základe zisteného stavu odmietol zápisnicu Miestnej volebnej komisii mesta S. o hlasovaní podpísať a uviedol, že tu vzniklo podozrenie z neoprávneného a nezákonného manipulovania z hlasovacími lístkami voličov, čím podľa neho voľby primátora mesta S., konané dňa 02. 12. 2006 neprebehli v súlade so Zákonom o voľbách. Z rovnakých dôvodov odmietol podpísať zápisnicu Miestnej volebnej komisii mesta S. podpísať aj člen Miestnej volebnej komisii mesta S. pán T. M.»

Listom doručeným ústavnému súdu 19. januára 2007 sťažovateľ na základe výzvy svoju sťažnosť doplnil, pričom uviedol, že okrsková volebná komisia č. 1 pri prepočítaní hlasovacích lístkov nepostupovala podľa § 37 a § 38 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“). Konanie, ktorému pripisoval porušenie zákonných ustanovení, opísal zhodne s obsahom sťažnosti doručenej ústavnému súdu 5. decembra 2006, navyše uviedol, že k porušeniu ústavnosti a zákonnosti volieb primátora došlo:

«2. konaním zapisovateľky Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 2 po uzavretí volebnej miestnosti a po prepočítaní odovzdaných platných hlasovacích lístkov s menami kandidátov na primátora mesta S. členmi Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 2 a po tom, čo členovia Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 2 začali prepočítavať odovzdané volebné lístky s menami kandidátov na poslancov mestského zastupiteľstva mesta S., zapisovateľka pani Ing. E. M., podišla k už prepočítaným volebným lístkom s menami kandidátov na post primátora mesta S. a na otázku členky Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 2 pani M. M., že čo tam robí, pani Ing. E. M. odpovedala, že ešte raz prepočítava volebné lístky. Zistilo sa, že na základe prepočítania pani Ing. E. M., získal kandidát na primátora mesta S. Ing. Š. S. o 1 hlas viac, ako pri prepočítaní členmi komisie. Pani zapisovateľka M. už po tom, čo prepočítala hlasovacie lístky, k nim už nikoho nepustila. Je zaujímavé, že počet odovzdaných hlasov (platných aj neplatných) na základe prepočítania členmi Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 2 a aj na základe prepočítania zapisovateľkou pani Ing. E. M., bol rovnaký, z čoho je evidentné podozrenie

z manipulovania s výsledkom volieb vo volebnom okrsku č. 2. Z uvedeného konania je zrejmé, že sa pri sčítavaní hlasov porušili ustanovenia § 36 ods. 3 a 4 Zákona o voľbách, čo malo podstatný vplyv na výsledok volieb primátora mesta S. (...)

3. konaním členov Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 4 po uzavretí volebnej miestnosti a po prepočítaní odovzdaných platných hlasovacích lístkov. Po prepočítaní hlasovacích lístkov, sa pod stolom, na ktorom sa prepočítavali hlasovacie lístky s menami kandidátov na post primátora mesta S., sa našiel hlasovací lístok, ktorý bol vyplnený spôsobom, svedčiacim o pôvodnom zámere hlasovať v prospech kandidáta Ing. Š. S. Tento hlasovací lístok nebol v zalepenej obálke, našiel sa voľne „pohodený“. Členovia Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 4 rozhodli, že bude tento „nájdenny“ hlasovací lístok zaradené k platným hlasovacím lístkom a pripočítaný k tým, ktorými sa občania mesta S. vo volebnom okrsku č. 4 vyslovili za zvolenie kandidáta na primátora pána Ing. Š. S. Rovnako, ako v Okrskovej volebnej komisii mesta S. č. 2, aj po dodatočnom nájdení hlasovacieho lístku, podľa rozhodnutia väčšiny členov Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 4, platného hlasovacieho lístku, celkový počet odovzdaných hlasovacích lístkov bol rovnaký, ako pred nájdením už spomínaného hlasovacieho lístku. Na základe uvedeného sme toho názoru, že konanie členov Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 4 nebolo v zmysle a ani v súlade s ustanoveniami § 37 a 38 Zákona o voľbách a aj toto konanie malo podstatný vplyv na výsledok volieb primátora mesta S.»

Listom doručeným ústavnému súdu 11. septembra 2007 sťažovateľ svoju sťažnosť doplnil a uviedol:

«Zo svedeckých výpovedí je zrejmé, že sa zisťovania výsledkov volieb na post primátora mesta S. dňa 02. 12. 2006 zúčastnili osoby, ktoré neboli členmi príslušných okrskových volebných komisií, boli menované osobou, ktorá sa Volieb zúčastnila ako kandidát a svojou prítomnosťou pri zisťovaní výsledkov volieb priamo ovplyvňovali konanie členov okrskových volebných komisií. Z titulu ich civilného zamestnania je tu dôvodný predpoklad, že tieto osoby mali osobný záujem na dosiahnutí volebného úspechu kandidáta, ktorý ich na post zapisovateliek okrskových volebných komisií vymenoval, v zmysle zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v platnom znení (ďalej len „Zákon“).

Zapisovateľka Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1, pani A. B., sa v zmysle svojej výpovede zo dňa 23. 08. 2007, zúčastnila zisťovania vôle účastníkov Volieb prepočítavaním hlasovacích lístkov. Z jej výpovede je zrejmé, že ako zapisovateľka Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1, vyhotovila 2 zápisnice a originál jednej z nich roztrhala. Zápisnice neboli totožné a nebolo ani nikde zaznamenané, že sa v Okrskovej volebnej komisii mesta S. č. 1 hlasovalo o tom, ktorú zápisnicu odovzdajú ako zápisnicu, zachytávajúcu priebeh volieb. Nepoznáme obsah roztrhanej zápisnice, ale z ďalších svedeckých výpovedí je zrejmé, že obsahom roztrhanej zápisnice mohli byť údaje, ktoré by obsahovali údaje bez dodatočne uznaných hlasovacích lístkov, ktoré znevýhodnili Sťažovateľa o jeden hlas v jeho neprospech oproti úspešnému kandidátovi, ktorý túto zapisovateľku vymenoval a ktorý, podľa výpovede zapisovateľky, s ňou počas zisťovania výsledkov volieb aj telefonoval.

Zapisovateľka Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 2, pani Ing. E. M., ktorá po uzavretí volebnej miestnosti sa v zmysle jej svedeckej výpovede zo dňa 23. 08. 2007 zúčastnila prepočítavania hlasovacích lístkov a pri jednom z prepočítavaní lístkov kandidáta, ktorý ju vymenoval do funkcie zapisovateľky Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 2, zistila, že má o jeden hlas viac, ako bolo zistené na základe prepočítavania osobami, ktoré v zmysle Zákona, boli na to oprávnené - členovia Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 2.

V zmysle svedeckej výpovede zapisovateľky Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 4, pani M. F., zaznamenatej pred vyšetrovateľom PZ v M., sa zapisovateľka Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 4 zúčastnila prepočítavania hlasovacích lístkov. Je tu dôvodný predpoklad, že pri jednej zo svojich výpovedí pani zapisovateľka nehovorila pravdu. Pani zapisovateľka uviedla, že v čase konania Volieb bola zamestnankyňou a stále aj je, mestského úradu v S. Z uvedeného je dôvod predpokladať, že mala záujem na tom, aby volebným víťazom sa stal kandidát, ktorý ju do funkcie vymenoval. V zmysle svedeckej výpovede pani A. K., ktorá bola predsedníčkou Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 4, pani zapisovateľka po tom, čo sa „našiel“ hlasovací lístok v prospech kandidáta, ktorý pani zapisovateľku do funkcie vymenoval, usmerňovala niektorých členov Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 4 ako majú postupovať a navrhla pani A. K., aby jeden hlasovací lístok, ktorý bol pôvodne označený ako hlasovací lístok neplatný, keďže bol čistý, neoznačený,

roztrhala. Bolo to z toho dôvodu, že pred nájdením hlasovacieho lístka v prospech kandidáta, ktorý vo Voľbách uspel oproti sťažovateľovi o jeden hlas, bol zistený počet odovzdaných hlasovacích lístkov a ten by nekorešpondoval s tým, aký počet hlasovacích lístkov bol zistený po nájdení predmetného hlasovacieho lístka.»

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd rozhodol, že „voľby primátora mesta S. konané dňa 02. 12. 2006 vyhlasuje za neplatné a konaním Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 boli porušené práva sťažovateľa Ing. P. Dž. podľa čl. 30 ods. 1, 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky“.

II.

K sťažnosti sa listom doručeným ústavnému súdu 25. apríla 2007 vyjadril zvolený primátor, v ktorom uviedol:

«Ako možno usúdiť z obsahu jeho sťažnosti, dôvody, pre ktoré voľby napadol, sú tie, že Okrsková volebná komisia mesta S. č. 1 zaradila medzi platné hlasovacie lístky v prospech Ing. Š. S., ktorý bol vo voľbách dňa 2. 12. 2006 zvolený za primátora mesta S., aj hlasovací lístok, ktorý podľa jeho názoru nespĺňal náležitosti podľa § 38 Zákona č. 346/1990 Zb.

Zo sťažnosti však nie je celkom zrejmé, či dôvody, pre ktoré považuje voľby za neplatné spočívajú vtom, že okrsková komisia posúdila ako platné dva hlasovacie lístky, jeden v prospech Ing. Š. S. a jeden v prospech kandidáta P., o ktorých sa sťažovateľ domnieva, že ich tak posúdiť nemala, alebo to, že ako sám uvádza vo svojej sťažnosti, Okrsková volebná komisia mesta S. č. 1 najprv vyhotovila zápisnicu o hlasovaní, v ktorej ako zistený výsledok hlasovania bol zistený taký, v ktorom boli ako platný hlas pre Ing. Š. S. započítaný aj ten, o ktorom sa sťažovateľ domnieva, že bol neplatný, alebo v tom, že Okrsková volebná komisia mesta S. č. 1, po tom, čo vyhotovila zápisnicu, ktorú podpísali členovia volebnej komisie s výnimkou G. H. a Š. D., na priamy popud predsedu Mestskej volebnej komisie mesta S. Ing. J. O., predsedu Mestskej volebnej komisie mesta S. a L. M., člena Mestskej volebnej komisie mesta S., ktorí po tom, čo zistili zistený a v zápisnici uvedený výsledok hlasovania predniesli pred touto okrskovou komisiou, že pokiaľ

dva sporné hlasovacie lístky uznajú za platné, skončia všetci na Ústavnom súde SR, vyhotovila Okrsková volebná komisia mesta S. č. 1 ďalšiu zápisnicu o hlasovaní, v ktorej o hlasovacích lístkoch rozhodli spôsobom, ktorý im boli ako správny označený uvedenými dvoma členmi Mestskej volebnej komisie mesta S. alebo to, že nakoniec, o týchto dvoch zápisniciach, členovia Okrskovej volebnej komisie mesta S. hlasovali a za platnú uznali zápisnicu, ktorá bola vyhotovená ako prvá.

Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že pred spísaním zápisnice o hlasovaní Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 postupovala táto komisia v rozpore s ustanovením § 37 a 38 Zákona č. 346/1990 Zb., nemožno s tým súhlasiť.

Tvrdenie sťažovateľa, že okrsková volebná komisia sa rozhodla po zistení volebného výsledku, nepostupovať v súlade s ustanovením § 37 a § 38 Zákona o voľbách, teda nemá oporu ani v ním opísanom v skutkovom stave, ale ani po aplikácii citovaných zákonných ustanovení na opísaný skutkový stav. Ako už bolo uvedené, výsledok hlasovania je možné považovať zo strany okrskovej volebnej komisie za zistení vtedy, keď je zapísaný do zápisnice o hlasovaní. Námietka sťažovateľa na nezákonnosť postupu Okrskovej volebnej komisie mesta S. č. 1 do zapísania výsledkov do zápisnice o hlasovaní je neopodstatnená.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že k okrsková volebná komisia postupovala v rozpore s ustanovením § 38, ak uznala sporné hlasovacie lístky pre Ing. Š. S. a kandidáta P., ani túto námietku nemožno považovať za dôvodnú.

Ako vyplýva z ustanovenia § 38 Zákona č. 346/1990 Zb., v citovanom ustanovení sú taxatívne vymenované prípady, v ktorých je hlasovací lístok neplatný. Znamená to teda, že pokiaľ hlasovací lístok má znaky vymenované v ods. 1 citovaného zákonného ustanovenia, nemožno ho považovať za platný. Pokiaľ však existujú rôzne možnosti posúdenia platnosti hlasovacieho lístka najmä vo vzťahu k ustanoveniam § 38 ods. 1 písm. b) a písm. c), o tom, či hlasovací lístok možno považovať za platný alebo nie, rozhoduje okrsková volebná komisia. Táto jej kompetencia vyplýva z ustanovenia § 15 ods. 4, ale predovšetkým z ustanovenia § 38 ods. 4 Zákona č. 346/1990 Zb..

Z citovaného zákonného ustanovenia (§ 38 ods. 4) vyplýva, že Zákon č. 346/1990 Zb. sám predpokladá a pripúšťa prípady, v ktorých bude spornou otázkou platnosti hlasovacieho lístka. V takomto prípade však zveruje právomoc rozhodnúť o platnosti hlasovacieho lístka

výlučne okrskovej volebnej komisii, ktorá rozhoduje o platnosti hlasovacieho lístka s konečnou platnosťou.»

III.

Ústavný súd sa oboznámil so sťažnosťou a jej doplnením, s vyjadrením zvoleného primátora, so zápisnicami okrskových volebných komisií a zápisnicou mestskej volebnej komisie, ako aj s obsahom vyšetrovacích spisov Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície M. sp. zn. ČVS: ORP-1021/OVK-Mi-06 a sp. zn. ČVS: ORP-1029/OVK-Mi-06 a výsluchmi svedkov, ktoré vykonal sudca spravodajca za prítomnosti oboch účastníkov konania a ich právnych zástupcov.

Zo zápisnice mestskej volebnej komisie vyplýva, že súčet platných hlasov bol 3 040, kandidát č. 1 Ing. Dž. dosiahol 1 126 platných hlasov, kandidát č. 2 JUDr. P. dosiahol 787 platných hlasov a kandidát č. 3 Ing. S. dosiahol o 1 (jeden) platný hlas viac ako Ing. Dž.

Zápisnicu z 3. decembra 2006 odmietol podpísať predseda mestskej volebnej komisie Ing. J. O. a člen tejto komisie L. M. „z dôvodu manipulácie s neplatnými volebnými lístkami na voľbu primátora mesta“.

Zo zápisnice okrskovej volebnej komisie č. 1 z 2. decembra 2006 vyplýva, že kandidát č. 1 Ing. Dž. dosiahol v tomto volebnom okrsku 287 platných hlasov, kandidát č. 2 JUDr. P. 188 platných hlasov a kandidát č. 3 Ing. S. 256 platných hlasov.

Zápisnicu odmietli podpísať členovia okrskovej volebnej komisie č. 1 G. H. a Š. D. „z dôvodu manipulácie s neplatnými volebnými lístkami na voľbu primátora mesta“.

Vo volebnej dokumentácii okrskovej volebnej komisie č. 1 pre voľby primátora sa nachádzala zápisnica tejto komisie (príloha D spisu), ktorá bola znehodnotená roztrhnutím cez stred a z ktorej vyplýva, že kandidát č. 1 Ing. Dž. dosiahol 287 platných hlasov, kandidát č. 2 JUDr. P. 187 platných hlasov a kandidát č. 3 Ing. S. 255 platných hlasov. Táto zápisnica nie je opatrená podpismi členov okrskovej volebnej komisie č. 1.

Vo volebnej dokumentácii okrskovej volebnej komisie č. 1 sa medzi platnými hlasovacími lístkami kandidáta č. 3 Ing. S. nachádza hlasovací lístok (príloha E spisu), ktorý je pri čísle tohto kandidáta označený vlnovkou. Lístok obsahuje záznam o tom, že „o 23.45 hod. komisia opätovne hlasovala na pokyn mestskej komisie, že hlasy sú neplatné (nie sú zakrúžkované)“, ako aj počet hlasov za uznanie platnosti volebného lístka „za – 9, proti – 2“ a ešte raz „za – 10, proti – 1“ s tým, že opravu vykonala p. V. (predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 1).

M. V. (predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 1) pri výsluchu uviedla, že v komisii bol spor o dva volebné lístky, či ich uznať za platné, a preto existovali dve zápisnice. Najskôr sa poradili s mestskou volebnou komisiou a potom opätovne hlasovali o uznaní dvoch volebných lístkov na Ing. S. a JUDr. P. Väčšina členov okrskovej volebnej komisie č. 1 bola za uznanie týchto lístkov (10 za a 2 proti), preto predložili zápisnicu s takýmto výsledkom. Dvaja členovia, ktorí s týmto postupom nesúhlasili, dôvod odmietnutia podpisu uviedli do zápisnice.

A. B. (zapisovateľka okrskovej volebnej komisie č. 1) pri výsluchu popísala zhodný postup pri sčítavaní hlasovacích lístkov ako predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 1. Uviedla, že situáciu boli posúdiť aj predseda a člen mestskej volebnej komisie Ing. J. O. a Ľ. M., ktorí ich upozornili na to, že uznali neplatné hlasovacie lístky a vec sa môže dostať až na ústavný súd. Keďže so zápisnicami chodili trikrát na mestskú volebnú komisiu, okrsková volebná komisia č. 1 sa vrátila k prvej zápisnici. Na hlasovacie lístky označili opätovné hlasovanie. Prvú zápisnicu roztrhali a vložili do volebnej dokumentácie. Viacerým zvonili mobilné telefóny, telefonoval aj primátor (Ing. S.), pričom sa informoval na dôvod oddialenia a svedkyňa ho sama informovala, že práca tejto komisie nebola skončená.

Ing. J. O. (predseda mestskej volebnej komisie) vo výpovedi uviedol, že bol informovaný o sporných hlasovacích lístkoch, pričom okrskovej volebnej komisii č. 1 oznámil, že podľa jeho názoru lístky, ktoré uznali jej členovia (jeden pre JUDr. P. a jeden pre Ing. S.), boli neplatné. Radili sa aj s okresnou volebnou komisiou v M.,

pričom predsedníčke a zapisovateľke okrskovej volebnej komisie č. 1 bolo oznámené, že je na rozhodnutí tejto komisie, ktorú zápisnicu doručia ako platnú. Podľa jeho presvedčenia došlo k uznaniu neplatného hlasovacieho lístka a pri súhrne za celé mesto by mali obaja kandidáti rovnaký počet 1 126 platných hlasov.

Súhlasne s výpoveďou Ing. J. O. vypovedal aj ďalší člen mestskej volebnej komisie L. M., ktorý navyše uviedol, že členov okrskovej volebnej komisie č. 1 pri ich návšteve oboznámili „s textom zákona v časti o úprave volebného lístka“.

G. H. (členka okrskovej volebnej komisie č. 1) vo výpovedi uviedla, že pri posudzovaní hlasovacích lístkov ich ukladali na tri kopy podľa kandidátov a na štvrtej kope boli uložené neplatné hlasovacie lístky. Po skončení posudzovania hlasovacích lístkov ich prelepili páskou a uložili do krabice. Počas tejto doby mala zapisovateľka okrskovej volebnej komisie č. 1 tri telefonáty, pričom pri druhom z nich uviedla: „*Áno, pozriem sa na to,*“ a pri treťom telefonáte jej prišlo nevoľno. Z uvedeného dôvodu sama iniciovala prestávku. Po skončení prestávky zapisovateľka povedala: „*Je veľa neplatných lístkov pre voľbu primátora,*“ a sama iniciovala prepočítanie. Následne predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 1 vybrala z krabice neplatné hlasovacie lístky, ktoré sa znova stali predmetom posudzovania, výsledkom ktorého bolo, že Ing. S. pripočítali jeden hlas. K spôsobu posudzovania a spísania zápisnice sa vyjadrila zhodne ako predchádzajúci svedkovia.

K prehodnocovaniu „*27 neplatných hlasov*“ sa vyjadril aj člen okrskovej volebnej komisie č. 1 Š. D., pričom jeho priebeh popísal obdobne ako G. H. a navyše uviedol, že nesúhlasil s postupom okrskovej volebnej komisie č. 1 pri uznávaní dvoch sporných hlasovacích lístkov a túto skutočnosť poznačil aj do zápisnice o hlasovaní. Pri predkladaní zápisníc došlo k opätovnému hlasovaniu, pričom pomer hlasov bol 6 ku 5 v prospech odovzdanej zápisnice.

Predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 2 M. B. vo výpovedi uviedla: „*Lístky počítala aj zapisovateľka volebnej komisie. Išlo o Ing. E. M., ktorá sa po mojom výslovnom*

súhlase zúčastnila spočítavania hlasov. “ Pokiaľ ide o nájdenie hlasovacieho lístka, uviedla: „Našla ho zapisovateľka a ona to povedala členovi komisie p. H. Následne sme to znova preratávali. Keď prepočítavala hlasy zapisovateľka, boli sme tam pri lístkoch všetci prítomní.“

Svedkyňa Ing. E. M. vo výpovedi uviedla, že bola zapisovateľkou v okrskovej volebnej komisii č. 2 a zúčastnila sa aj spočítavania hlasov so súhlasom predsedníčky tejto komisie M. B.

Členka okrskovej volebnej komisie č. 2 M. M. vo výpovedi uviedla, že 22. februára 2007 na polícii vypovedala: *„Pamätám sa, že pri kontrolnom sčítavaní Ing. M. našla jeden hlas pre Ing. S.“*

Predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 4 A. K. so svojej výpovedi uviedla: *„Bol problém s obálkami, pretože sa hromadili na stole a tak bol názor, aby sme tieto hádzali na zem pod stôl, aby nezavadzali, že potom sa následne pozbierajú. Podľa mňa to navrhla zapisovateľka, možno aj niekto iný, ja som to akceptovala s tým, že ona povedala, že to pozbiera.“* Ďalej uviedla, že: *„Spočítali sme všetky lístky, ktoré nám dávali stav, teda 712, ktorý bol zhodný aj s počtom obálok. (...) P. H. mi povedala, že pod stolom sú dve obálky a jeden hlasovací lístok. Ja som zareagovala tak, že tento lístok je navyše, tým pádom nám nesedia počty a mal by to byť neplatný lístok. Lístok bol označený na Ing. S. Členovia komisie nesúhlasili s týmto mojim názorom, pričom povedali, že je riadne zakrúžkovaný, a teda prečo by mal byť neplatný. Ešte som vyzvala členov komisie, aby povedali, či niekto z nich mal dva lístky v obálke na primátora. Každý povedal, že mal len jeden lístok. Keďže členovia tento lístok uznali, stala som pred dilemou, čo s tým, pretože mi nesedel počet lístkov a obálok. Počet lístkov bol o jeden viac ako obálok. Vtedy mi p. F. navrhla, aby sme vyhodili čistý hlasovací lístok. Takto sme aj spravili. Dala mi ho do ruky, aby som ho roztrhala, a ja som tak aj spravila. Potom už všetko sedelo. Urobili sme zápisnicu a pokračovali sme spočítavaním kandidátskych hlasov na poslancov. Zápisnicu všetci aj podpísali, nikto nemal výhradu. Hlasy s nami spočítavala aj zapisovateľka.“* O nájdení lístka pod stolom svedkyňu mala informovať Ing. M. H.

Až neskôr po voľbách zistila, že lístok našla asi I. O. Taktiež uviedla: „*Pri nájdení lístka niekto povedal, že p. S. mal pri prvom prepočítaní viac lístkov. Mne sa zdalo, že prvýkrát prepočítavala hlasovacie lístky pána primátora p. F., resp. bola pri tej kope. Boli tam aj iní, ale ja si myslím, že ona prepočítavala.*“

Zapisovateľka okrskovej volebnej komisie č. 4 M. F. pri výsluchu uviedla: „*Som zamestnankyňou mestského úradu. Funkciu som vykonávala ako profesionálna pracovníčka tohto úradu. Predsedníčkou volebnej komisie bola Ing. A. K. Ja som túto žiadala, aby som mohla sčítavať aj hlasy na poslancov. Hlasy na primátora som ja nesčítavala. Bola som vypočutá vyšetrovatelkou dňa 23. februára 2007. Nie je pravdou, čo som uviedla na polícii, že pri treťom alebo štvrtom sčítaní som sčítavala aj hlasy na primátora, tak ako je uvedené na č. l. 148 spisu ORP 1021.*“ Ďalej uviedla, že si nespomína, kto povedal, aby obálky hádzali na zem. Na zemi našla lístok I. O. Týmto lístkom bol odovzdaný hlas pre Ing. S. Keďže im nesesedel počet lístkov a obálok, táto komisia povedala predsedníčke, „*aby lístok roztrhla, a ona tak aj vykonala*“.

K veci bola vypočutá E. T. (podpredsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 4), ktorá uviedla, že spočítavali hlasovacie lístky pre voľbu primátora, pričom prvýkrát a tretíkrát im vyšiel volebný výsledok 252 hlasov pre Ing. S. a pri druhom sčítaní mali výsledok 251 hlasov. Taktiež uviedla: „*Nejaký lístok sa tam trhal, ale bol čistý, prázdny, kto to trhal neviem. Pani predsedníčka Ing. K. sa pýtala zapisovateľky, čo s ním. Prečo sme jeden lístok trhali, ja neviem, keď som pred chvíľou tvrdila, že počet lístkov sedel.*“

Členka okrskovej volebnej komisie č. 4 Ing. M. H. o spôsobe spočítavania hlasov v tejto komisii uviedla: „*Po vysypaní obsahu urny na stôl, ktorý vznikol spojením viacerých menších stolov, sa spočítali obálky a určili sa jednotliví členovia, ktorí budú spočítavať hlasy pre jednotlivých kandidátov na primátora s tým, že obálky sa budú hádzať naspäť do urny. Zapisovateľka komisie p. F. povedala, že ona je skúsenejšia a že obálky sa budú hádzať na zem pod stôl a ona ich osobne pozbiera. Tak sa aj začalo robiť. Zbierali sme ich potom spoločne. Pod stolom našla členka p. I. O. hlasovací lístok, znel na Ing. S. – primátora. Lístky sme ráтали viackrát, robili sme skúšku správnosti. Ja osobne som tiež*

jedenkrát rátala, robili sme si medzi sebou kontrolu a vtedy mal Ing. S. u mňa o jeden hlas menej. Pani F. počítala prvý raz, vtedy mali o jeden hlas viacej a potom sa jeden lístok našiel. Mne sa zdá, že lístok sa našiel vtedy, keď už boli všetky spočítané a zápisnica bola napísaná. V tom čase ja už som spočítavala poslancov a oni si robili zápisnicu. Aby sedel počet lístkov, jeden neplatný volebný lístok sa roztrhal. O tomto som ja len počula, teda nevidela. Nevie, kto ho trhal ani kto to navrhol.“

Členka okrskovej volebnej komisie č. 4 I. O. uviedla, že pod stolom videla okrem obálok aj jeden hlasovací lístok, ktorý zodvihla a odovzdala predsedníčke. Pri opakovaných sčítaniach predsedníčke tvrdila, že po spočítaní je viac lístkov ako obálok; jeden čistý lístok, ktorý bol ako neplatný, predsedníčka roztrhala. Taktiež uviedla, že pred výsluchom jej svedkyňa M. F. povedala o výpovedi Ing. K., že aj ona mala spočítavať hlasy pre voľbu primátora, ale nebola to pravda, pretože hlasy nespočítavala, a vyzvala ju, aby vypovedala tak, ako to skutočne bolo.

Obdobne aj členka okrskovej volebnej komisie č. 4 A. T. vypovedala o troch sčítaniach hlasovacích lístkov Ing. S., pričom pri prvom mal 252 hlasov, pri druhom 251 hlasov a pri treťom opäť 252 hlasov. Po tomto hlasovaní prevyšoval jeden hlasovací lístok, preto sa v tejto komisii dohodli, že zlikvidujú jeden prázdny lístok, a to aj vykonali.

IV.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa § 31 ods. 4 poslednej vety zákona o voľbách na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce (primátora) volič zakrúžkovaním poradového čísla označí kandidáta, pre ktorého hlasuje.

Podľa § 36 zákona o voľbách v miestnosti, kde okrsková volebná komisia sčíta hlasy, majú právo byť prítomní členovia volebných komisií vyššieho stupňa a pracovníci ich odborných (sumarizačných) útvarov, ako i osoby, ktorým na to dala povolenie okrsková volebná komisia.

Podľa § 37 ods. 3 zákona o voľbách po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdelí hlasovacie lístky pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce (primátora). Potom zistí počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov. Výsledky zapíše do zápisnice o hlasovaní.

Podľa § 37 ods. 4 zákona o voľbách každý člen okrskovej volebnej komisie môže nazerať do hlasovacích lístkov. Predseda okrskovej volebnej komisie kontroluje správnosť sčítania hlasov.

Podľa § 38 ods. 1 písm. b) zákona o voľbách neplatný je hlasovací lístok, ktorý nie je upravený podľa § 31 ods. 4 citovaného zákona (... zakrúžkovaním poradového čísla označí kandidáta, pre ktorého hlasuje).

Podľa § 40 ods. 2 zákona o voľbách okrsková volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdá ich spolu s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy.

V.

Predmetom konania vo volebnej veci je tvrdenie sťažovateľa o neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy podľa čl. 129 ods. 2 ústavy. Miestom konania týchto volieb bola voľba primátora mesta S.

Účelom takéhoto konania je preskúmanie volieb, ako aj ich výsledkov z hľadiska dodržiavania ústavnosti a zákonnosti.

Ak dôjde v priebehu volieb k zásahu do ústavných práv, je nepochybné, že je daná právomoc ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti.

Nemožno preto súhlasiť s vyjadrením účastníka konania Ing. S. (s jeho odvolaním na § 38 ods. 4 zákona o voľbách), že okrsková volebná komisia rozhoduje s konečnou platnosťou, akoby jej rozhodnutia boli vylúčené z ústavného prieskumu tak, ako to predpokladá čl. 129 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Hrubé, závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných zákonom alebo ústavou zakladá právomoc ústavného súdu zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné, pretože namietané porušenie práv mohlo ovplyvniť priebeh a výsledok volieb. Pojem „priebeh volieb“ nezahŕňa iba hlasovanie voličov, ale aj všetky iné úkony subjektov zúčastnených na voľbách, ktoré sú v príčinnej súvislosti s voľbami (PL. ÚS 18/99).

Volebná komisia je orgánom verejnej moci, ktorý túto vykonáva vo verejnom záujme. Inak povedané, volebná komisia je inštitúciou verejnej moci a činnosť, ktorú vykonáva, je činnosťou vykonávanou vo verejnom záujme. Príprava a zabezpečenie volieb

je vo verejnom záujme, a preto vytvorenie orgánu verejnej moci, akým je volebná komisia, zaraďuje tento orgán medzi orgány verejnej moci. Miestna volebná komisia je orgánom štátnej správy, ktorého rozhodnutia podliehajú v zmysle čl. 129 ods. 2 ústavy súdnemu dohľadu, ak sa ho oprávnené osoby dožadujú.

Okrsková volebná komisia vo voľbách do obecnej samosprávy plní aj úlohy garanta ústavnosti a zákonnosti samotného volebného aktu a prvotného sčítania hlasov. Tomuto zodpovedá jej kreovanie, zákonom ustanovené postupy a zisťovanie volebných výsledkov, ktoré sú prejavom vôle voličov.

Ústava v čl. 30 ods. 3 druhej vete odkazuje na zákon, ktorý upraví podmienky výkonu volebného práva.

Sťažovateľ namietal porušenie ustanovení zákona o voľbách pri sčítaní hlasov, a to účasť osôb, ktoré neboli členmi volebnej komisie ale vykonávali sčítanie volebných lístkov.

Pri skúmaní námietky sťažovateľa ústavný súd zistil, že sčítania hlasov v okrskových volebných komisiách č. 1, 2 a 4 sa zúčastnili aj zapisovateľky týchto komisií, ktoré sú zamestnankyňami Mestského úradu v S., čo môže ovplyvniť ich nepredpojatosť pri takom dôležitom úkone ako je zisťovanie vôle voličov. Takýto postup odporuje § 37 zákona o voľbách, ktorý proces zisťovania vôle voličov zveruje výlučne do právomoci členov volebných komisií. Zapisovateľ volebnej komisie je technickým pracovníkom, nie však členom volebnej komisie, ktorý by sa mohol zúčastniť sčítania hlasov.

Ústavný súd konštatuje, že hlasovací lístok, ktorý bol v okrskovej volebnej komisii č. 1 uznaný pre kandidáta č. 3 Ing. S., nebol upravený spôsobom predpokladaným § 38 ods. 1 písm. b) zákona o voľbách; aj keď vôľa voliča bola na tomto lístku prejavená spôsobom nepopísaným v zákone, smerovala jednoznačne tomuto kandidátovi.

Pokiaľ ide o sčítanie hlasov v okrskovej volebnej komisii č. 4, toto prebehlo v rozpore s § 37 zákona o voľbách, keď predsedníčka tejto komisie spolu s jej členmi uznali hlasovací lístok nájdený na zemi, ktorým bol odovzdaný hlas pre Ing. S., a pritom vzniknutý problém – rozdiel počtu hlasovacích lístkov a obálok – riešili zničením jedného neplatného hlasovacieho lístka.

Akákoľvek manipulácia s volebnými lístkami vrátane roztrhania prebytočných lístkov predstavuje konanie nezlučiteľné so zákonom o voľbách, ktoré predstavuje porušenie tohto zákona. Takéto konanie predstavuje hrubý zásah do slobodnej súťaže politických síl ako jeden z atribútov pravidelnej skúšky demokracie vo volebnom procese.

Ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry využije svoju právomoc vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde len v prípadoch hrubého, závažného, prípadne opätovného porušovania ústavného volebného práva a jeho princípov spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Zistené porušenia musia byť preukázané a spôsobilé priamo ovplyvniť výsledok volieb (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 19/07).

Ústavný súd zistil, že členovia okrskových volebných komisií č. 1, 2 a 4 sa dopustili závažných pochybení, ktoré vo svojom súhrne sú schopné ovplyvniť slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, ktorú garantuje čl. 31 ústavy a zákon o voľbách.

Zistený volebný výsledok (o jeden hlas) bol postupom okrskových volebných komisií č. 1, 2 a 4 ovplyvnený takým spôsobom, ktorý má za následok porušenie zákona o voľbách, ako aj porušenie ústavou garantovaného volebného práva sťažovateľa, a následkom toho bolo vyhlásenie zvoleného kandidáta, ktorý bol zvolený v rozpore s ústavnou garanciou.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že je potrebné vyhlásiť voľby primátora mesta S. konané 2. decembra 2006 za neplatné, a to najmä v dôsledku porušenia čl. 30 ústavy a ustanovení § 37 zákona o voľbách.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto nálezu.

Pre ústavný súd bolo ďalej už bez právneho významu skúmať, či ďalšie sťažovateľom namietané nedostatky v postupe volebných komisií mohli znamenať také porušenie ústavy alebo zákona o voľbách, ktoré by tiež v prípade ich potvrdenia odôvodňovali záver o vyhlásení volieb za neplatné.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2008